

TOELICHTING BELEIDSREGEL BIJZONDERE BIJSTAND DUURZAME GEBRUIKSGOEDEREN EN OVERIGE INRICHTINGSKOSTEN GEMEENTE ZWOLLE 2024

ALGEMENE TOELICHTING

Waarom deze beleidsregel en wat regelt deze beleidsregel?

Volgens de Participatiewet (Pw) bestaat er recht op bijzondere bijstand als een inwoner niet beschikt over de middelen om te voorzien in de noodzakelijke kosten van het bestaan voortvloeiende uit bijzondere omstandigheden. Dit maakt een individuele toets noodzakelijk. Bij elke aanvraag wordt nagegaan of afwijking van de algemene regels gerechtvaardigd is. Het gaat om noodzakelijke kosten die niet uit het inkomen of vermogen bestreden kunnen worden.

Via deze beleidsregel geeft het college aan, hoe zij bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen en overige inrichtingskosten verleent. Voor veel mensen met een laag inkomen is het onduidelijk welke gebruiksgoederen in aanmerking komen voor bijzondere bijstandsverlening of wanneer zij in aanmerking komen voor een verstrekking en hoe hoog de bijzondere bijstand is.

Vanwege een gelijke uitvoering en duidelijkheid naar de belanghebbende is aangegeven welke kosten als noodzakelijk worden gezien en zijn een aantal omstandigheden benoemd die als bijzonder worden aangemerkt. Hier geldt dat het niet om een limitatieve opsomming gaat. Ook andere kosten of andere omstandigheden kunnen vanuit een individuele beoordeling leiden tot bijzondere bijstand. In deze beleidsregel wordt ook de verhouding tussen de individuele inkomenstoelage en de bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen geregeld.

Deze beleidsregel betreft duurzame gebruiksgoederen en overige inrichtingskosten die behoren tot de noodzakelijke inventaris van een woning. Andere goederen met een duurzaam karakter die niet direct betrekking hebben op de inrichting van een woning, zoals een fiets, behoren niet tot de reikwijdte van deze beleidsregel.

TOELICHTING PER ARTIKEL

Artikel 1 Algemene begrippen

Spreekt voor zich.

Artikel 2 Aanvraag bijzondere bijstand

De aanvraag bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen en of overige inrichtingskosten wordt gedaan op het van collegewege vastgestelde formulier.

Voor een aanvraag bijzondere bijstand kent de gemeente Zwolle een tweetal bijzondere bepalingen.

In de rechtspraak wordt het verkrijgen van een lening als een voorliggende voorziening gezien.

In lid 3 is vastgelegd dat een aanvrager niet wordt verplicht een beroep te doen op een kredietverlenende instelling als voorliggende voorziening tenzij er sprake is van

tekortschietend besef van eigen verantwoordelijkheid. Het aangaan van een lening zet het proces van verschuldiging in werking. Voor mensen die van een laag inkomen moeten rondkomen is lenen niet wenselijk. Alleen als er sprake is van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid en de te maken kosten zijn onvermijdbaar vindt verwijzing plaats naar een sociaal krediet of verstrekking door leenbijstand.

Artikel 3 Uitgangspunt voor verlenen bijzondere bijstand

In lid 1 staat wanneer in Zwolle bijzondere bijstand wordt verleend voor duurzame gebruiksgoederen.

We verlenen bijzondere bijstand als de kosten voor gebruiksgoederen zich voordoen, de kosten bijzonder en noodzakelijk zijn, er geen voorliggende voorziening is, en de kosten niet door aanvrager zelf kunnen worden voldaan. De gemeente mag zelf bepalen met welke middelen (inkomen en vermogen) rekening wordt gehouden bij de bijzondere bijstandsverlening. Zie hiervoor de beleidsregel berekenen draagkracht.

Er dienen voor een aanvraag onder andere de volgende vragen beantwoord te worden:

- Zijn de kosten noodzakelijk? Zie artikel 5.
- Is er sprake van een voorliggende voorziening?
- Zijn er bijzondere omstandigheden? Zie artikel 6.
- Hoe hoog zijn de noodzakelijke kosten? Is reparatie mogelijk? Zie artikel 8
- Zijn de kosten hoger dan de reserveringen, draagkracht en individuele inkomenstoeslag?
- Is er sprake van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid? En zo ja, kan de gevraagde voorziening uitgesteld worden?

In lid 2 is bepaald dat de aanvrager een oriëntatieperiode kan opgelegd worden. Als de verplichting tot oriënteren niet wordt nageleefd wordt geen bijzondere bijstand of bijzondere bijstand verstrekt in de vorm van een lening

Artikel 4 Bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen

De kosten van de aanschaf of reparatie van duurzame gebruiksgoederen worden beschouwd algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan. De bijstandsnorm geldt als voldoende om te voorzien in de aanschaf, vervanging en of reparatie van duurzame gebruiksgoederen. Hierdoor kan in beginsel geen bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen worden verleend.

Bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen is alleen mogelijk als iemand als gevolg van bijzondere omstandigheden onvoldoende heeft kunnen reserveren. Het aangaan van een lening van waaruit de kosten voor aanschaf, vervanging en of reparatie worden voldaan, wordt door de wetgever en in de jurisprudentie ook als een vorm van reservering gezien (gespreide betaling achteraf). De aanwezigheid van schulden wordt in de jurisprudentie niet gezien als een bijzondere omstandigheid waardoor men niet kon reserveren.

Is er sprake van een voorliggende voorziening?

Als een beroep op een voorliggende voorziening mogelijk is, is bijzondere bijstand niet mogelijk. Dit geldt ook als de voorliggende voorziening kosten als niet noodzakelijk acht.

Voorbeeld Zorgverzekeringswet (Zvw).

De Regeling Zorgverzekering biedt mogelijkheden tot verstrekking (al of niet in de vorm van bruikleen) voor inrichtingselementen voor woningen. Voor een "sta op stoel" wordt via de Zorgverzekeringswet geen vergoeding meer verstrekt. Als gevolg van dit bewust genomen besluit is ook via de bijzondere bijstand hiervoor geen vergoeding mogelijk.

Hoe hoog zijn de noodzakelijke kosten? Is reparatie mogelijk?

In beginsel komen alleen de kosten van reparatie in aanmerking voor bijstandsverlening. Hiervan wordt afgeweken als de kosten van de reparatie niet in verhouding staan tot de te verwachten levensduur na reparatie. Een aanvrager dient eventueel via een verklaring van een deskundig reparatiebedrijf of leverancier aan te tonen dat reparatie niet mogelijk is of niet meer rendabel is. De kosten voor deskundigenverklaring komen ook voor bijzondere bijstand in aanmerking. Als repareren is uitgesloten, komen de kosten van een eenvoudig doch duurzaam goed voor bijstand in aanmerking. Een belanghebbende kan aan de hand van een prijsopgave laten zien wat de kosten zijn. Vervolgens worden de kosten getoetst aan de bedragen die genoemd worden in de Prijzengids van het Nibud. De hoogte van de noodzakelijke kosten bedraagt maximaal het bedrag in de Nibud-gids. De kosten verbonden aan de installatie of montage en bezorgkosten worden eveneens tot de noodzakelijke kosten gerekend. Zie verder artikel 8.

Zijn de kosten hoger dan de reserveringscapaciteit, draagkracht en individuele inkomenstoeslag?

Nadat de noodzakelijkheid en de hoogte van de noodzakelijke kosten zijn vastgesteld, komt de vraag aan de orde of iemand zelf kan bijdragen. Iemand kan zelf een bijdrage leveren tot het bedrag van:

- de reserveringscapaciteit; en
- de draagkracht; en
- de individuele inkomenstoeslag.

Alleen het deel van de kosten waarin men niet zelf kan voorzien, komt voor bijzondere bijstand in aanmerking. In genoemde bijzondere omstandigheden ex artikel 6 kan afgezien worden van de reserveringscapaciteit.

Is sprake van onvoldoende besef en zo ja is de gevraagde voorziening uitstelbaar?

Zoals eerder aangegeven, kunnen en moeten ook mensen met een inkomen gelijk aan de bijstandsnorm voor duurzame gebruiksgoederen reserveren. In beginsel geldt voor de reservering een periode van 12 maanden voor aanvraagdatum.

Het komt voor dat men uitgaven moet doen die hoger zijn dan de reserveringscapaciteit. Dit kan bijvoorbeeld door een andere uitgave voor één voorziening die hoger is dan de reserveringscapaciteit. In een dergelijke situatie wordt niet automatisch het bedrag verstrekt dat de reserveringscapaciteit overschrijdt. Er wordt eerst gekeken of het mogelijk en verantwoord is dat men de vervanging uitstelt, totdat men voldoende heeft kunnen reserveren. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het vervangen van versleten vloerbedekking of stoel. Ook kan het verantwoord zijn dat men enige tijd geen gebruik kan maken van een voorziening, bijvoorbeeld televisie. Slechts als de voorziening niet uitstelbaar is, kan bijzondere bijstand worden verleend. Veelal leidt uitstel dan tot schade aan de gezondheid of het functioneren wordt ernstig

belemmerd. Een verwijzing naar een sociaal krediet kan op zijn plaats zijn. Soms zal een verwijzing naar een sociaal krediet niet mogelijk zijn vanwege de financiële situatie. Alleen als uitstel van de aanschaf leidt tot een onverantwoorde situatie is bijzondere bijstand in de vorm van een lening mogelijk.

Voorbeelden van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid (art 4 lid 4).

Bij de beoordeling van bijzondere bijstand wordt ook gekeken of er sprake is van een situatie die iemand te verwijten is. Er is sprake van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid als:

- a. Iemand onvoldoende gereserveerd heeft, terwijl de mogelijkheid daartoe wel aanwezig was of is. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als men de individuele inkomenstoelage voor andere doeleinden dan voor het aanschaffen, reparatie of vervangen van duurzame gebruiksgoederen en of andere inrichtingskosten heeft gebruikt.
- b. Het is gebruikelijk dat mensen die bij een ouder of ouders inwonen, na verloop van tijd, zelfstandig gaan wonen en men al of niet met behulp van de ouder(s) zelf in de kosten hiervan voorziet. Ook is het gebruikelijk dat men hier langere tijd voor reserveert. Een dergelijke situatie wordt niet als een bijzondere omstandigheid aangemerkt. Bovendien gelden de in deze beleidsregel genoemde bepalingen met betrekking tot de reserveringscapaciteit niet. Het komt voor dat men bij ouders woont, voor studie gaat uit wonen en vervolgens terugkeert naar ouders of zelfstandig blijft wonen. Het uitwonen voor studie wordt gelijkgesteld met het wonen bij ouders.
- c. De individuele inkomenstoelage is een middel dat ingezet kan worden voor aanschaf van duurzame gebruiksgoederen. Het besteden van de toeslag aan minder dringende uitgaven terwijl de vervanging van een gebruiksgoed inzicht is, is onverantwoordelijk.
- d. men zich niet verzekerd heeft. Het is gebruikelijk dat mensen zich verzekeren tegen de gevolgen van bepaalde situaties, bijvoorbeeld een inboedelverzekering tegen brand en stormschade.
- e. de noodzakelijke kosten zijn het gevolg van onoordeelkundig gebruik.
- f. Er niet is voldaan aan de oriëntatieperiode; De oriëntatieperiode heeft als doel dat een belanghebbende zelf op zoek gaat naar mogelijkheden om te voorzien in de gevraagde kosten. Daarbij wordt ook gekeken naar een duurzame oplossing. De oriëntatieperiode is niet van toepassing bij witgoed en een matras. De oriëntatieperiode wordt opgelegd voor maximaal twee termijnen van twee weken waarin belanghebbende de gelegenheid krijgt om zelf te zoeken naar mogelijkheden. Belanghebbende dient dit aan te tonen middels bewijsstukken. De oriëntatieperiode wordt niet opgelegd bij zeer dringende omstandigheden. Indien niet wordt voldaan aan verplichtingen die opgelegd zijn of belanghebbende niet reageert, kan de bijzondere bijstand eventueel worden geweigerd of verstrekt in de vorm van een lening omdat er gesproken kan worden van ontoereikend besef van verantwoordelijkheid. Een lening wordt alleen verstrekt wanneer er sprake van kosten die niet uitstelbaar zijn. De hoogte van de bijzondere bijstand is maximaal 50% van de Nibud normen. De goederen die belanghebbende heeft gekregen gedurende de oriëntatieperiode, komen niet in aanmerking voor bijzondere bijstandsverlening.
- g. Daarnaast kunnen er ook andere omstandigheden zijn die belanghebbende zijn aan te rekenen. Iemand heeft bijvoorbeeld eerder bijzondere bijstand gekregen en heeft

deze bijstand voor andere doeleinden gebruikt: Of hij heeft een minder duurzaam, goedkoper of tweedehands apparaat gekocht terwijl voor een deugdelijk apparaat bijstand is verleend.

Artikel 5 Noodzakelijke kosten

Dit artikel geeft aan welke kosten verbonden zijn aan het kopen van een gebruikelijke inventaris. Het tweede lid is niet bedoeld als een limitatieve opsomming. Afwijking is dus mogelijk mits terdege onderbouwd per individuele situaties.

Er wordt bij bedden gesproken over bedden voor de ten laste komende kinderen. Er zijn situaties dat belanghebbende niet-ten-lastekomende-kinderen heeft die regelmatig bij belanghebbende verblijven bijvoorbeeld na een echtscheiding en of uithuisplaatsing. In een dergelijke situatie kan afgeweken worden van het begrip ten laste komend kind.

Artikel 6 Bijzondere omstandigheden

Bijstand voor duurzame gebruiksgoederen is mogelijk als de kosten voortvloeien uit een bijzondere situatie. Onderstaand geven we voorbeelden. Vanwege het individuele karakter is het niet mogelijk om limitatief te omschrijven wat bijzondere omstandigheden zijn.

Om de beoordeling van bijzondere omstandigheden te vergemakkelijken heeft het college een aantal situaties aangewezen waarbij aangenomen kan worden, dat er sprake is van bijzondere omstandigheden. Het gaat hierbij om situaties waarin men "onvrijwillig" kosten moet maken en reservering veelal niet mogelijk was.

Indien er sprake is van bijzondere omstandigheden kan ook bijzondere bijstand worden verleend zonder de reserveringscapaciteit mee te nemen.

Te onderscheiden situaties:

a. kosten voor weer zelfstandig gaan wonen vanuit maatschappelijke opvang.

Sommige mensen raken dakloos en worden tijdelijk opgevangen door een maatschappelijke instelling. Na verloop van tijd zal betrokkenen weer zelfstandig gaan wonen.

De gemeente Zwolle zet zich in, eventueel via bepaalde trajecten, de dak- en thuisloosheid zo snel mogelijk te beëindigen. Veelal is er sprake van een veelvoud aan problemen, waardoor men tijdens de periode van dak- en thuisloosheid niet kon reserveren.

b. kosten voor weer zelfstandig gaan wonen vanuit detentie.

Als iemand weer zelfstandig gaat wonen na langdurige detentie is bijzondere bijstand mogelijk.

Bij langdurige detentie (12 maanden of langer) is men over het algemeen niet meer in staat om de lasten verbonden aan het aanhouden van een woning te betalen. Voor het aanhouden van een woning wordt in het algemeen geen of slechts voor een korte periode bijzondere bijstand verleend. In het kader van re-socialisatie. Het voorkomen van recidive is zeer gewenst en het kunnen beschikken over eigen woonruimte ondersteunt dat streven.

Het benoemen van langdurige detentie tot bijzondere omstandigheid betekent niet automatisch dat daarmee ook de vorm van de bijstand is bepaald. Zie hiervoor artikel tien van deze beleidsregel.

c. noodzakelijke verhuizing voor werk.

Verhuizingen zijn vaak de wens van belanghebbenden en is ruim van te voren te voorzien. Er zijn echter ook verhuizingen die het gevolg zijn van bijzondere omstandigheden. Iemand die een Pw-uitkering ontvangt, aanvaardt soms werk in een andere gemeente. Als hierdoor het beroep op de uitkering niet meer noodzakelijk is, is bijzondere bijstand voor de aan de verhuizing verbonden kosten mogelijk. De kosten van eerste huur, waarborgsom en transport komen voor rekening van de vertrekgemeente en de inrichtingskosten voor rekening van de gemeente van vestiging. Indien iemand van zijn werkgever of anderszins voor de verhuizing een vergoeding ontvangt, wordt geen of slechts een aanvulling op de tegemoetkoming verstrekt.

d. noodzakelijke verhuizing vanwege schulden.

Er zijn ook verhuizingen die noodzakelijk zijn als gevolg van slechtere financiële omstandigheden en dan als bijzondere omstandigheden gelden. Iemand heeft schulden en het is om een schuldhulpverleningstraject te ondersteunen noodzakelijk dat er verhuisd wordt naar een woning met lagere woonlasten. Ook de draagkracht is dan nul (artikel 7). Ook verkoop van de eigen woning kan aanleiding zijn tot verhuizing.

e. statushouder die een woning krijgt toegewezen

Verhuizingen van of naar het buitenland worden gelijk gesteld met verhuizingen binnen Nederland. Er wordt hiervoor in beginsel geen bijzondere bijstand verstrekt tenzij er sprake is van individuele bijzondere omstandigheden. Of de bijstandsverlening is onvermijdelijk vanwege het ontstaan van een niet verantwoorde situatie. Situaties waarbij sprake van gezinshereniging en/of gezinsvorming worden ook niet als bijzondere omstandigheid aangemerkt. Deze situaties zijn veelal ruim van te voren te voorzien en zijn uitstelbaar totdat men voldoende gereserveerd heeft.

Een eerste uitzondering op het principe geldt voor de vestiging van de alleenstaande statushouder. De statushouder ontvangt dan bijstand voor een eenpersoonshuishouden.

Een tweede uitzondering geldt voor gezinshereniging door een asielgerechtigde voor bepaalde tijd. Een statushouder dient binnen drie maanden na vergunningverlening aan te geven of hij een beroep doet op gezinshereniging, het zgn. nareis asiel. Er geldt dan geen middelenvereiste en geen inburgeringsexamen in het buitenland. Door de versnelde aankomst in Nederland is de statushouder niet in staat om geld te reserveren voor alle extra kosten die gemaakt moeten gaan worden. Via de gemeentelijke taakstelling wordt meestal al rekening gehouden met het feit dat er op korte termijn gezinshereniging zal plaatsvinden en wordt er een woning toegewezen die past bij de gezinssituatie na gezinshereniging. Dit om te voorkomen dat er achteraf nogmaals verhuisd moet worden naar een grotere woning.

f. iemand kon niet reserveren

Dit onderdeel van het artikel benadrukt nog eens dat de voorgaande situaties niet limitatief zijn opgesomd maar voorbeeldsgewijs. Het algemene uitgangspunt is dat men niet heeft gereserveerd, niet kon reserveren en men nu direct, door de omstandigheden gedwongen, de uitgaven moet maken.

Artikel 7 Draagkracht, draagkrachtjaar en aanwending van de draagkracht vervallen

Artikel 8 Hoogte noodzakelijke kosten en de hoogte van de bijzondere bijstand

Het deel van de noodzakelijke kosten dat meer bedraagt dan de reserveringscapaciteit, individuele toeslag en de draagkracht komt voor vergoeding in aanmerking. We proberen een goed eerst te repareren en pas daarna te vervangen.

Complete inrichting

Indien het noodzakelijk is dat een woning of kamer compleet ingericht wordt, bedragen de noodzakelijke kosten maximaal 50% respectievelijk 25% van het bedrag dat in de Prijzengids van het Nibud genoemd wordt per inventarisatiepakket naar huishoudtype. Het Nibud houdt bij het bedrag naar huishoudtype rekening met het aantal personen en de woonoppervlakte. De keuze om slechts een deel van het bedrag als noodzakelijke kosten aan te merken, houdt verband met de mogelijkheid om een deel van de goederen tweedehands aan te schaffen en voor sommige goederen het verantwoord is om ze in een later stadium, na reservering, aan te schaffen. Bij een complete woninginrichting, wordt van aanvrager verwacht een juiste afweging te maken tussen goederen die hij nodig heeft binnen deze complete inrichting. Bijv: kookplaat of magnetron, en televisie of computer.

Het komt voor dat bij een volledige herinrichting aanvrager over een beperkt aantal duurzame gebruiksgoederen beschikt die in de nieuwe woning gebruikt kunnen worden. Bij vaststelling van de hoogte van de noodzakelijke kosten wordt hier rekening meegehouden. In beginsel wordt de waarde van de aanwezige duurzame gebruiksgoederen bepaald op 50% (of 25% bij een inrichting van een kamer) van de Nibud richtprijs voor het betreffende duurzame gebruiksgoed. Verder wordt rekening gehouden met de ouderdom van het goed, door 50% van de richtprijs te verminderen met een jaarlijkse afschrijving van 10%.

Indien de aanschaf van goederen het gevolg is van een echtscheiding of vergelijkbare situatie wordt bij de bepaling van de hoogte van de kosten ervan uitgegaan dat men ten minste 50% van de gebruikelijke inventaris heeft behouden.

Artikel 9 Kosten gemaakt voor datum aanvraag.

Artikel spreekt voor zich.

Art 10 Vorm van de bijzondere bijstand

De Participatiewet biedt in artikel 51 de mogelijkheid tot het verlenen van bijzondere bijstand als een geldlening. Bij ontoereikend besef is er sprake van een lening op grond van artikel 48 lid 2 Pw. Het verlenen van bijzondere bijstand in de vorm van een geldlening zet het proces van verschuldiging in werking. Verschuldiging bij mensen met een laag inkomen kan snel leiden tot een situatie dat steeds nieuwe schulden noodzakelijk zijn en is daardoor niet wenselijk. Bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen en overige inrichtingskosten vindt hierdoor in beginsel als gift plaats. Op dit beginsel wordt een uitzondering gemaakt als het gaat om:

- adreslozen die zelfstandig gaan wonen en ex gedetineerden die langer dan 12 maanden aaneengesloten gedetineerd waren. In dergelijke situaties is terugval in adresloosheid en recidive reëel aanwezig. Als stimulans wordt de bijzondere bijstand in de vorm van een lening verstrekt, waarbij de eerste 12 maanden geen aflossing geldt en na 12 maanden de lening kan worden omgezet in een gift. Voor het omzetten in een gift gelden de volgende voorwaarden:

men moet nog zelfstandig wonen, men heeft voldaan aan alle verplichtingen en men heeft deelgenomen aan door de gemeente noodzakelijk geachte trajecten. Bij verplichtingen gaat het niet alleen om de verplichtingen die aan de bijstandsverlening of een andere sociale uitkering zijn verbonden, maar gaat het ook om verplichtingen zoals het op tijd betalen van huur, water en energierekeningen en premies zorgverzekering. Onder trajecten wordt ook verstaan het deelnemen en het zich houden aan afspraken in het kader van budgetbeheer.

- Een situatie die te kenmerken is als tekortschietend besef van eigen verantwoordelijkheid en de bijzondere bijstandsverlening is onvermijdelijk. In een dergelijke situatie wordt de bijzondere bijstand in de vorm van een lening verstrekt.

Artikel 11 Voorwaarden en uitbetaling

Aanvragers moeten de aankoopbonnen en of de rekeningen van de reparatie ten minste 12 maanden bewaren. Als de gemeente daarom verzoekt de belanghebbende de bonnen kunnen tonen.

Bijzondere bijstand kan aan de leverancier betaald. Dit zal met name gebeuren als de betrokkene daarom vraagt dan wel er gereede twijfel bestaat over verantwoord besteding

Artikel 12 Terugvordering

Artikel spreekt voor zich.

Artikel 13 Ingangsdatum

Artikel spreekt voor zich.